

„Edinost“

izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdaji na leto gld. 21.—
Za samo večerno izdanje 12.—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč. večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč. Izven Trsta po 1 nvč. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema uredništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, odpravništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Brzobjavna in telefonična poročila.

(Novejše vesti.)

Budimpešta 22. (Zbornica poslancev.) Poslanec Pichler je utemeljil interpelacijo, s katero je vprašal ministerskega predsednika bar. Banffyja, ako mu je znano, da so hoteli ogerski Rumuni v Vilagetu Nj. Veličanstvu cesarju poslati adresu in da so se, ko jim je bil v ta namen sklicani shod prepovedan, obrnili do dra. Luegerja na Dunaju, naj on izroči addresso. Govornik je vprašal nadalje, kaj meni ministerski predsednik storiti napram Rumunom in dru. Luegerju, kateri se je bil ponudil, da izroči addresso. Tekom svojega govora je govornik grdo psoval dra. Luegerja, na kar ga je starostni predsednik opomnil, naj se v interesu ugleda parlamentarizma vzdržuje takih izrazov.

Govornik je nato napadal tudi ministerskega predsednika, češ, da nima zadostne eneržije, da bi napravil konec spletkam Luegerjevim napram Ogerski.

Zbornica je na to sklenila, da v soboto, nedeljo in v ponedeljek ne bode sej in je nadaljevala razpravo o terminu za volitev predsednika.

Poslanec Molnar je rekel, da — ker je v nevarnosti ustava — bode njegova stranka tudi zanaprej ovirala delovanje parlamenta. Kar se tiče nagodbe, se drži stranka zakonov z leta 1868., toda zahteva, naj se nagodba izvrši parlamentarnim potom. Ljudska stranka zaustavi boj samo tedaj, ko bode vodil opravke kateri drugi ministerski predsednik in ako bi pripadal tudi dosedanjji večini. Na to je starostni predsednik preložil sejo na jutri.

Carigrad 22. Danes zjutraj ob 9. uri se je veliki knez Nikolaj v spremstvu ruskega poslanika Simonijeva podal v palačo Yldiz, da se poslovi od sultana. Potem je šel veliki knez v spremstvu ministra za zunanje stvari na ladjo »Prut«, ki je odplula na to v Odeso.

Berolin 22. Cesar Viljelm je sprejel danes ruskega poslanika grofa Osten-Sackena, ki je izročil cesarju ročno pismo carja Nikolaja.

Pariz 22. Kakor poroča »Agence Havas« iz Kaneje, so se občne slavnosti povodom prihoda grškega princea Jurija udeležili tudi moslimi in so razsvetlili svoje hiše.

Madrid 22. Ministerski predsednik Sagasta je poklical k sebi generala Weylerja. Monterios je naznanil ministerskemu predsedniku, da so zastopniki ustašev na Filipinah uložili na mirovni konferenci protest proti osvojitvi od strani Združenih držav.

London 22. »Times« poročajo iz Filadelfije: Vojaški odbor zbornice reprezentantov se je odločil ednoglavno v prilog zakonu, tiščemu se zvišanja redne armade na stotisoč mož.

Washington 22. Trije polki redne pehote so odšli v Manilo, da stopijo na mesto dobrovoljcev, ki so bili ostali tam.

Gimnazij v Pazinu.

O tem aktuvelnem vprašanju, ki v sramoto pojmu kulture vzbuja sedaj toliko gnusnega hrupa in toliko krivičnih protestov, prinaša »Naša Sloga« članek, ki mirno in trezno besedo utemeljuje opravičenost tega postulata istrskih Slovanov ter pojasnjuje nagibe rogoviljenju nasprotnikov.

vičenost tega postulata istrskih Slovanov ter pojasnjuje nagibe rogoviljenju nasprotnikov.

Odkar je narod naš v Istri jel pošiljati na Dunaj svoje zastopnike, zahtevajo le-ti, naj se vsaj jeden gimnazij zasnuje za Slovane istrske. Tudi glede mesta, kjer naj bi se zasnoval tak gimnazij, so bili na čistem od prvega začetka.

To mesto je Pazin iz mnogih veletehtnih razlogov. Ti bi bili: tam je že bil gimnazij; tam že stoji primerno erarično poslopje; tjakaj vodijo najboljše komunikacije; Pazin je največje mesto v sredi in Istre; tam so politiške in sodne oblasti, tam je sedež cerkvene oblasti tega dekanata; Pazin je bil dolga leta glavnim mestom grofje, središčem velikega dela pokrajine.

Pa ne le poslanci, ampak tudi vse slovanske občine žele gimnazija v Pazinu. Ta želja se je izražala na vseh sestankih in shodih. Res je sicer, da v bivši nemški gimnazij ni zahajalo mnogo naših dijakov, ali vzroka temu je iskati v tem, da so bile tedaj naše ljudske šole jako redko sejane, a ono malo številce naših dijakov, kolikor jih je bilo, so se mučili tujim jezikom. Poleg tega so oblasti poskušale vse možno, da se je manjšalo število dijakov, ker se je hotelo, da se uniči ta gimnazij v ta namen, da se mesto istega zasnuje nemški gimnazij v Pulju, kar se je tudi zgodilo pozneje. V Pazinu so udušili stari nemški gimnazij, na katerem je bila hrvaščina za slovenske in hrvatske dijake vsaj obveznim predmetom, in ustanovili so v Pulju nov nemški gimnazij, na katerem je popolnoma izključen hrvatski jezik tudi za hrvatske dijake.

Ali s tem se ni dokazalo ni malo, da ni potrebe za hrvatski gimnazij v središču dežele!

Ta gimnazij bi služil Hrvatom in Slovincem vse dežele, katerih je ukupno — po statistiki — malone še enkrat toliko, nego pa Italijanov. In ti Slovenci in Hrvatje so zvesti podaniki svetle krone, ki plačujejo svoj davek v denarju in krvi, vsled česar pa imajo tudi pravico do uživanja vseh državljanskih pravic, med katere spada tudi ta, da morejo svoje otroke izobraževati v svojem jeziku. Zahteva po hrvatskem gimnaziju sloni torej na zakonu in pravu, ta gimnazij je torej postulat krvave potrebe.

Borba pa, ki jo uprizarjajo nasprotniki proti tej zahtevi, izvira le iz mržnje, strasti in narodnega fanatizma. Vspodbuja pa jo tista znana slabotnost, katero je osrednja vlada vsikdar kazala nasproti kričačem.

Razlogi, ki jih navajajo Italijani proti gimnaziju v Pazinu, so deloma smešni, deloma pa brezobrazni. Kakov razlog je to, ako pravijo, da je sedaj malo slovanskih dijakov na tujih gimnazijah v Kopru in Pulju?! Ali ne vedo, da morajo naši dečki iskati izobrazbe izven pokrajine prav zato, ker je ne morejo uživati doma v svojem jeziku?! Ali ne vedo, da je naših dijakov v Trstu, na Sušaku, v Senju in v Zagrebu?! Nad 2 stotini jih je! To naj bi bila kaka koncesija Slovanom, ko ima ogromna — manjšina svoj gimnazij, in Nemei, nedomačini, tudi svojega?! Ali ni zahteva, da mora namreč vlada italijanskemu jeziku izročiti nadvladje nad večino prebivalstva pokrajine, najdrznejša toliko po sebičnosti, kolikor po nasilju?! Signoria je jela izvajati svoje grožnje: nebo

in pekel se kličeta na pomoč proti osnutju gimnaziju v Pazinu! Na čelu tej gonji pa je tržaška čifutarija, katera dan na dan draži in hujska — nekažnjeno! Vsa italijanska mesteca in zastopstva so po koncu. Za besedami pridejo brzkone tudi dejanja, ker ta gospoda menijo, da jim je v Trstu dovoljeno — vse! In o tem se ponosno sklicujejo na svojo zmago v vprašanju dvojezičnih napisov. Če smo zmagali tedaj, zakaj ne bi tudi sedaj?! Tako si mislijo menda.

Da-li se vlada res umakne pred — praznimi puškami?! Tega ne moremo verjeti, kajti s tem bi ne le storila največjo krivico onim, ki so jo podpirali do sedaj toli požrtvovalno, ampak tudi izdala osmrtnico — ministerstvu Thunovemu!!

Politični pregled.

TRST, 23. decembra 1898.

Avstrija in Rusija. Praška »Politik« priobčuje jako zanimiv dopis iz Petrograda, v katerem dokazuje najprej, kako zlobno in tendenciozno so nemški listi zasukavali znani govor Komarova na shodu slovanskih novinarjev v Pragi. Drzna laž je bila, da je bil ta govor naperjen proti Avstriji in nje samostojnosti, ampak je bil naperjen le proti agresivnemu nastopaju Nemčije proti Slovanom. Proti temu nastopu treba vzajemnega varstva vsem Slovanom! Znane brutalne izjave Mommsena in družih nemških profesorjev, nasilno ponemčevanje in izganjanje Poljakov z lastne posesti, nečloveška izganjanja Slovanov in Dancev iz Rusije pred očmi vsega civilizovanega sveta in postopanje Wolfa in Schönenerja v Avstriji, so le pojavi netolerantnega narodno-agresivnega duha. Proti temu duhu je govoril Komarov.

Komarov ve dobro razločevati med Avstrijo in Nemčijo, dočim nemško novinstvo ljubi nanever, da vsaki napad na nemško agresijo označa kakor napad na Avstrijo, dočim je ravno Komarov izražal bojazen, da bi samostojnost Avstro-Ogerske mogla trpeti po nadaljevanju prusko nemške agitacije! In v resnici se ta bojazen v noveji čas ne pojavlja samo v Komarovem »Svētu« ampak v vsem ruskem novinstvu, kakor sploh gonja nemškega novinstva proti Avstriji in nje Slovanom množi v ruski javnosti simpatije za Avstrijo in nje interese. Lahko se uverite — tako zaključuje petrograjski dopisnik »Politike« — iz glasov ruskega novinstva, da je isto postalo skozi in skozi avstrofilsko, kakor ni bilo še nikdar. Tako se je tudi odgovor grofa Thuna na interpelacijo radi izganjanja iz Prusije tu vsestranski vsprejel priznavanjem in pohvalo. Vsem onim politikom, ki niso zaslepljeni po šovinizmu, mora biti jasno, da je stvar, o katerih treba slušati glas Rusije.

Kriza na Ogerskem. Včeraj je govoril v Požunu bivši predsednik zbornice poslancev Szylagyi. Glavna naloga vsakemu Madjaru mora biti ta, da se v tej zmešnjavi reši konstitucija. Zato treba pred vsem, da se stvari zjasnijo. Krivdo na zmešnjavi imajo vse stranke. On je izstopil iz liberalne stranke in ni hotel podpisati takomeno-vano lex Tisza, toda liberalnim načelom ostaja zvest prej ko slej. Ta spor je možno rešiti le z žrtvami od strani — oseb. Ni težko pogoditi, kaj

je hotel reči gosp. Szilagy: ti Banffy pojdi, da pride na tvoje mesto drugi in če bi imel biti ta drugi tudi gospod Szilagy. Vse skupaj je torej le boj — za jasli.

Francoska zbornica je včeraj vsprejela z velikansko večino trgovinsko pogodbo, sklenjeno med Italijo in Francijo. Za odobrenje pogodbe je glasovalo 451 poslancev, proti pa samo 45. Vendar se je o tem predmetu vnela precej ostra razprava. Zlasti se je upiral pogodbi posl. Firmin Faure. Le-ta je rekel, da je rivaliteta med Francijo in Italijo utemeljena v zgodovini, v tradicijah, v interesih in v — mržnji, ki se vedno pojavlja v Italiji proti Franciji, toliko v literaturi, kolikor v ponku. Zmota bi bila misliti, da se Italija politički zaveže k Franciji. Italijani izvažajo malo vina v Ameriko, zato iščejo v Franciji odjemalcev.

V istem zmislu je govoril Bontard, menč, da iz te pogodbe bode Italija dobivala denar, potreben za topove, namenjene za vojno proti — Franciji. Minister trgovine je branil pogodbo, ki se je tudi vsprejela slednjič, kakor že rečeno.

Domače vesti.

Imenovanja. Poštni oficijali Guido Rota, Anton Šimek in Ludovik Custrin v Trstu, potem Rafael Budau in Josip Scolaris v Gorici so imenovani višimi poštarnimi oficijali.

Soproga ministerskega predsednika grofa Thuna boleha že dlje časa, zadnje dni pa se ji je stanje tako shujšalo, da se zdravniki boje za nje življenje. Zapira jo sapa in delovanje srca je jako težavno.

Jubilejna dijaška ustanova. Od sv. Ivana nam pišejo: Pri nas nabiramo prav pridno za dijaško ustanovo. Nabranega imamo že 150 gld., a upamo, da nam ta svota narase, da bo tudi v tem slučaju blestel Sv. Ivan kakor prvi narodni okraj tržaške okolice, kar je pokazal že tolikokrat. Kako je to naše ljudstvo, služi naj vam v dokaz sledeča dogodbica:

Prišli smo v neko hišo po dar na altar domovine. Tikom hiše sti prali dve perici — revici.

Kar je prišla k nam jedna peric vprašaje boječe: »Gospodje, vsprejemate-li tudi majhne darove? Sredi tedna je in jaz imam samo 30 novčičev. Jih hočete-li sprejeti? Jaz jih prav rada darujem za uboge dijake.«

Solze so mi zalile oči v tem trenutku. Ko smo jej povedali, da je novčič od reveža več vreden, nego tisočak od bogatina, prinesla nam je zadnji novčič na altar domovine. A ne le ona, temveč za njo sti prišli — sami in ne da bi ja bil prosil kedo, ali nadlegoval — še dve drugi perici, ki sti nam prinesli, kakor sti sami rekli: »To je zadnji novčič v hiši, a še tega darujemo za naše revne dijake, ker smo prepričane, da nas naši ljudje, ki bodo nekdanj učeni, rešijo iz laških spon!«

Deca slovenska! Vidite, kakimi krvavimi žulji zbiramo za vas. Bodite hvaležni temu revnemu ljudstvu, ki vam daruje zadnje novčiče, samo da bi okoličan bil nekdanj sam svoj gospodar na svoji zemlji!

Zopet drug slučaj! Zidar Mlač leži že več mesecev bolan na postelji. Ker smo šli ravno mimo, šli smo tudi k njemu. »Kaj vas nosi tod?« nas je vprašal. Povedali smo mu. »Tudi jaz imam še nekaj denarja in darovati moram tudi jaz ubogim dijakom« — je vzkliknil bolani mož.

Ker pa poznamo Mlačeve razmere, ker vemo, da ima veliko družino, ker vemo, da živi on vso družino jedibo le s svojimi rokami, ker vemo, da ne dela že pol leta, ker vemo, da leži že pol leta v postelji, previden se sv. zakramenti — ker smo vedeli za vse te razmere — trdili in trdili smo mu, da nismo prišli k njemu po denarja, temveč, da smo ga pršli le obiskat, ker smo šli ravno mimo — a on ni hotel niti čuti o tem, temveč nam je hotel dati po vsej sili za dijaško ustanovo. In še-le, ko sem vzkliknil jaz: »Mlač, od vas ne sprejememo novčiča, ker smo prepričani, da storite svojo dolžnost, ko ozdravite! Ko boste imeli kaj zaslužka, ko si boste od dela svojih rok mogli kaj odtrgati, tedaj sprejememo, a ne sedaj, ko ne morete nič zaslužiti svoji družini!« — udal se je — in vzkliknil: »Torej tedaj, ko bom zdrav, delal in služil bom za narod in za svojo družinico!«

Tak narod smo mi! In ta narod bočejo Lahi zatreti! Se jim-li to posreči? Nikdar! Nikdar!! Nikdar!!!

Slovenski rodoljubi v Trstu in v okolici! Obracem se do vas s prošnjo: Zasnujte vsakdo v svojem okraju agitacijo za dijaško ustanovo. Ako se vsi odzovete temu rodoljubnemu pozivu, zložimo tak znesek skupaj, da bomo lahko podpirali naše revne, a nadarjene dijake. Vsaki okraj tržaške okolice naj dela na to, da toliko, kolikor mu je mogoče, prinese na kupček takozvane »slovenske bodočnosti v Trstu« — vsaki okraj naj tekmuje v tem človeškem in kristijanskem delu, vsaki okraj naj dela na to, da bo prvi na tem delu! Ozrite se na sv. Ivan, kako on dela in tako delajte tudi vi! Mesto, tržaški Slovenci v mestu, pa naj nam bodo vsem v izgled, tržaški Slovenci naj izdajo listo, iz katere bomo čitali v »Edinosti«, da Slovenci v mestu so prvi v narodni požrtvovalnosti, da Slovenci v mestu so nam uzor narodne požrtvovalnosti! Na delo torej!!!

Resnici na ljubo. Ker zadnji »Učiteljski Tovariš« zopet pogreva vest, da je političko društvo »Sloga« doposlalo vplivnejšim listom okrožnico, v kateri prosi iste, da bi zaprli svoje predale učiteljem, se čutimo dolžne, da konstatujemo tu, da smo tudi mi dobili rečeno okrožnico, v kateri se dokazuje, da bi vlada lahko ukrotila Italijane, ako bi le hotela. Govoré o gibanju učiteljstva nima okrožnica niti jedne same besede, ki bi podtikala učiteljem izdajstvo, pač pa izraža bojazen, da bi Italijani in vlada mogli izkoristiti to gibanje v ta namen, da se zanese razdor v slovenski tabor. A oni zaključni kritični odstavek okrožnice, na katerem se toliko zgražajo dopisniki »Uč. Tovariša«, se glasi doslovno:

»Na ta pojasnila se odbor nadeja, da slavno uredništvo bo previdno nasproti dopisom, ki bi imeli namen hujskati proti deželnim poslancem v celoti ali posamič ter proti političnim osobam ali korporacijam v naši deželi!«

Kje je tu prošnja, naj učiteljem zapiramo svoje predale? Ali da naj ne pišemo za zboljšanje stanja učiteljem! Mi nismo mislili, da bomo morali na dan s to okrožnico, kajti ne zdi se nam ni vrlo, ni — lojalno, ako se take stvari predajejo javnosti! Oni, ki nam je pisal kaj tacega, nas je počastil svojim zaupanjem, nam pa je dano na svobodno voljo, ali hočemo poštovati dobljena pojasnila, ali pa ne! Ali, ker je že šlo v svet tendenciozno zavijanje, pa že ne moremo drugače, nego da pošljemo za njim — resnico!!

Pangermanom v album. Pišejo nam: Ni dolgo temu, ko sem govoril s kmetom iz Prusije, ki se je naselil sedaj v neki nemški vasici na Koroškem. Na moje vprašanje, kako se mu kaj godi na Koroškem, dal mi je sledeči odgovor: »Dobro, samo dolgočasno mi je, ker prav nič ne morem umeti koroških — Nemecev!«

Ta Prus je dal s tem najboljši odgovor onim pangermanom, ki trde, da se Slovani ne umemo med seboj. Kdo se bolje ume med seboj, ali mi Slovani, ali pa Germani, to je razvidno iz povedanega.

Na znanje. Pišejo nam: Onim g. poštnim uradnikom, ki imajo tako »bolezen«, da pljuvajo, ako vidijo, da kdo čita slovenske časopise, naznanjamo, da imamo pri rokah zdravilo, katero gotovo ozdravi vse take bolezn!

Ako mislijo gospoda, da so tu za zabavljanja proti onim, ki jih rede, jim povemo, da se motijo, ker sramotenja ne trpimo več od nikogar, toliko manj pa od e. k. uradnikov.

Za sedaj naj bode dovolj; ako se stvar še ponovi, bomo govorili jasneje! Jaz.

Nekaj s tržaške pošte. Iz Hrpelj nam pišejo: Nedavno sem bil v Trstu. Ob tej priliki sem na tamošnji pošti hotel oddati nekaj denarja s pošto nakaznico, namenjeno v Koper. To mesto ni Bog ve kako daleč od Trsta in tudi ni najneznatneje v Istri. Tudi poštni urad imajo menda tam; vendar dotični uradnik ni vedel, kaj da je to Koper in povpraševal me je opetovano, da-li ni to — Pazin! Priti je moral še jeden kolega njegov in pa še sluga, ki sta konečno vendar poučila gospoda, da Koper ni Pazin!

Za enakopravnost učitelje. Pišejo nam: Na zadnjem zborovanju deželnega šolskega društva spodnjavstrijskega je govoril nadučitelj Ribing o

zahtevah učiteljskega materialnega stanja ter je predlagal o tem enakopravnost učiteljic z učitelji! Utemeljuje svoj predlog, pravi mej drugim: Prilagoditi se nam je drugim nazorom — drugi časi — druge zahteve! Mi, učitelji, bi se morali jedenkrat za vselej spreobrniti do jedino pravih nazorov, da nam v teh burnih in za šolo nevarnih časih ni iskati vzrokov za bojevanje zoper učiteljice, naše najnaravnejše zaveznice v bojih za plemenito stvar vzgoje in prosvete naroda — v veselje naših nasprotnikov! Tako početje je naravnost samomorno! Iz preprirov, ki so jih svojedobno imeli dunajski in predmestni učitelji, ker so prvi predlagali drugim niže plače, pouči se vsak lahko, da prepri ni prinesel netilecem prepri nobene koristi. — Podobno razmerje je tu. Ni se nam nadejati nič večih plač, čeprav bomo učiteljicam pritrgovali plače. Tudi naša naša se ne bodo cenila više, četudi dela učiteljic cenimo preziralno nižje. Užili smo do sedaj za vse naše varčevanje pri učiteljicah bore malo — ali nič zahvale. Glasujmo torej za enakopravnost učiteljic z učitelji; s tem bomo največ koristili ugledu svojega stanja, ugledu šole — in vzgoji naroda.

Tako Nemeč — za vzgojo svojega naroda in kako Slovence za vzgojo svojega?

Te vrstice podajemo v prevdarek štajerskim (in morda tudi drugim) učiteljem, predno se definitivno odločijo za svoj predlog o tistih famoznih 80% — učiteljicam!

Zopet con dio o con diavolo?! Pišejo nam: Dovolite mi g. urednik, da zopet konstatujem — in nikoli ne bode dosti tega storjeno —, da je tudi o koncertu »Kola«, kakor vedno, vkljub oni veliki množici, obstoječi iz nizkih in visokih, inteligentnih in priprostih slojev, meščanskih in okoličanskih oseb, tako na prihajanju v gledališče, v istem samem, na (skoro bi rekel) korporativnem odhodu iz gledališča po Acquadottu in postranskih ulicah ter vkljub ogorčenju, izvanem po prostakem in tendencioznem hujskanju »Indipendentaja« prejšnjega dne: vladal popolen in nekajljn mir! Toliko opetovano na znanje slavni vladi in nadzorovalnim organom!

Društvo učiteljic bode imelo svoj prvi občni zbor v četrtek, dne 29. dec. t. l. ob 9. uri in pol dopoldne v »Narodnem domu« v Ljubljani. — Učiteljice slovenskih pokrajin, bodisi, da so člani ali nečleni tega društva, se uljudno vabijo, da se mnogobrojno udeležijo zborovanja.

Moški podružnici družbe sv. Cirila in Metoda so darovali p. n. šolski prijatelj v Ljubljani 10 K., Marija Pintar na Klaneu 15 K., nabrane o birmovanji, Matija Sila, župnik v Tomaju 14 K., nabrane o razdeljevanju Mohorjevih knjig, Anton Dokler in dr. Žmave v Kranju po 1 K. Neimenovan v Trstu 1 K., vesela družba pri Marcu »Al minatore« 2 K. 60 st. Vesela družba v gostilni Ivana Šiškoviča na jubilejni večer v veseli družbi 4 gld. 5 nč.

Ravnateljstvo kinematografa »Ideal«, ki daje svoje predstave na velikem trgu št. 5, nam javlja, da se bode te božične praznike predstavljalo življenje in trpljenje našega Izveličarja. Ravnateljstvo naznanja, da se ni plašilo nikakih troškov, da bodo te predstave čim zanimiveje, dovršene.

Jutrnje večerno izdanje »Edinosti« bode na prodaj že ob 6. uri zvečer. Opozarjamo čitatelje, da v tej številki priobčimo jako zanimivo in obširno oceno koncerta društva »Kolo«.

Razglas. Od generalnega vodstva e. kr. privilegovane južne železnice smo prejeli nastopni razglas:

Počeni s 1. januarjem 1899 se bodo v obseju avstrijskih, ogerskih in bosansko-hercegovinskih železniških uprav pristojbine za prevažanje in povzeta zaračunavale v kronah in stotinkah, v kolikor se je to godilo do sedaj v goldinarjih in novčičih avstrijske veljave.

Sklicuje se na dodatna določila VIII in XII. k § 51 pravilnika za železniški promet, veljavna od 1. januarja 1899, glasom katerih sta deklaracija interesa na pošiljati kakor tudi predpis predplačil v gotovini in povzetij na vozni listih dopustna le v kronah in stotinkah, se priporoča nujno odpošiljateljem tovorov, da tudi tedaj, ako rabijo stare formulare vozni listov, ki so dopustni še do konca aprila 1899, od 1. januarja 1899 naprej na vozni listih le v kronah in stotinkah

označajo deklaracijo interesa na pošiljati, potem predplačila v gotovem in povzetju.

Iz Pazina nam pišejo: Izborna ste jo pogodili, gospod urednik, ko ste apostrofirali italijanske protestlerje proti osnutju hrvatskega gimnazija, kako da tu, kjer nam gre prva beseda, nočejo sklicati shoda?! Oni že vedo, zakaj nočejo udariti po tem grmu; vedo, da bi iz tega grma skočil zajec, katerega oni — ne bi bili veseli!! V vsej naši občini ne morejo nabrati ni pol stotine protestlerjev! V krajni občini, ki šteje 15.000 duš! To dejstvo govori svoj jasni govor.

Nekaj pa jih je vendar-le — takih, ki nimajo zmisla, ni srea, ne le za kulturne potrebe ljudstva, ampak tudi za bedo in stisko občanov. To so ona petindvajsetorica, ki so poslali na shod v Trst svoj brzojavni protest. A zabeležiti treba, da sta med istimi tudi oni Giuseppe Camus in oni Ettore Ujeich, ki sta v kupčijskih zvezah izključno le z Hrvati, oziroma Slovenci!! Dobro bi bilo, da to dejstvo zabeležijo tudi drugi slovenski in hrvatski listi!

Izpred deželnega sodišča. 47letni Giovanni Braida iz Cedada je bil včeraj obsojen radi žaljenja Njegovega Veličanstva. Prisodili so mu 7 mesecev. Ker pa je storil zločin pred 2. decembrom in je torej deležen cesarskega pomiloščenja, so ga takoj izpustili na svobodo. Ti ljubi sosedje naši imajo že to srečo, da, če so tudi padli, so padli vsikdar — na mehko.

Koledar.

Danes v petek 23. decembra: Viktorija, dev.; Nikolaj.
Jutri v soboto 24. decembra: Adam in Eva; Irmina, dev.

Solnčni:	Lunin:
Izhod ob 8. uri 12 min.	Izhod ob 12. uri 35 min.
Zahod „ 3. „ 47 „	Zahod „ 3. „ 47 „

Ta je 52. teden. Danes je 356. dan tega leta, imamo torej še 9 dni.

Različne vesti

Spomini na cesarico Elizabeto. Dr. Christomanus objavlja v »N. F. P.« novo vrsto spominov o blagopokojni cesarici Elizabeti, po katerih posnemamo naslednje:

O nekem čitanju povestij Dostojevskega je govorila cesarica tudi o ženskem vprašanju in je rekla: »Ženske naj bodo svobodne! One so čisto vredneje tega, nego pa možki. Manj ko se učijo, toliko vredneje so, kajti potem vedo vse same iz sebe.«

Nekdaj je prišel cesar k cesarici, ko se je ravno česala. Christomanus se je hotel odstraniti, toda cesar mu je namignil, naj ostane. Cesarica je pričela govoriti s cesarjem o politiki. Cesar je bil zelo resen in cesarica je skušala, da bi ga vdobrovoljila, kar se ji je posrečilo konečno. Ko je cesar odšel, je rekla cesarica: »Sedaj sem politikovala z cesarjem. Rada bi pomagala, toda čutim malo spoštovanja do politike in jo smatram ne vredno zanimanja. Ministri so samo za to, da padajo in da potem prihajajo zopet drugi.« Potem je rekla čudnim glasom, ki se je slišal kakor notranje smehljanje: »Politiki menijo, da vodijo dogodke, a isti jih presenečajo vedno. Vse, kar se zgodi, se dogaja samo ob sebi in z naravno silo; diplomatje konstatirajo samo dejstva.«

Christomanus navaja potem nekaj izrekov cesarice: »Večina ljudi je nesrečnih, ker so v nasprotju z notranjo neobhodnostjo. — Kdor ne more biti srečen kakor si želi sam, mu ne preostaje drugzega, nego da ljubi svojo bôl; samo to pomirja človeka. Mir je lepota na tem svetu. Lepota je vzrok in cilj vseh stvarij.«

Nekdaj je cesarica svarila Christomanusa pred spletkami dvora. »Mislil sem«, je odgovoril Christomanus na to, »da ne samo baron Nopzsa, nego tudi grofica Festetié in vse ostalo dvorjanstvo je udano Nj. Veličanstvu tako, da se čutim jaz tukaj popolnoma varnega.« — »O da, gotovo«, je rekla Nj. Veličanstvo cesarica, »ti so zelo udani cesarici. Morda se moram zahvaliti Bogu, da sem cesarica in kraljica, ker sicer bi mi lahko šlo zelo slabo. Ljudje ljubijo svojo cesarico zato, da morda postanejo kaj njej na ljubo.«

Nekdaj se je cesarica sprehajala s Christomanusem cele tri ure, ne da bi bila pregovorila z njim le besedico. Koncem sprehoda je rekla cesarica: »Često se mi dozdeva, kakor da sem popolnoma zagrnjena, da-si nisem. Baš kakor v nekaki notranji maškeradi v kostumu cesarice.«

Mnogokrat je cesarica govorila o smrti. Nekdaj je rekla baje: »Kaj bi bilo, ako bi kdaj utonila. Ljudje bi rekli, čemu je šla na morje po zimi, mesto da je ostala na dvoru. Mogoče pa, da se zgodi še na čudnejši način tudi celó za cesarico-kraljico. Osoda čisto deli zausnice.«

Originalno novinarsko podjetje v Rusiji. Početkom novega leta 1899 se ustanovi v ruski prestolnici časopis »Svjataje«, ki bode namenjen za Sibirijo. List se bode tiskal redno dvakrat na dan v Petrogradu, a od tam se bode ves njegov obseg brzojavljaval v sibirski mesta Omusk, Tomsk, Irkutsk in Krasnojarsk, v katerih se bode ves list ponatiskoval in razpošiljal po širni Sibiriji. Za to podjetje se je osnoval konzorcij in njegov odbor že nabira naročnike. Konzorcij hoče na svoj račun postaviti brzojavne postaje od Petrograda do Sibirije in v teh nastaviti lastnih uradnikov.

A da vsaka številka lista, ki bode obsezala najmanj 20000 besed, izide pravočasno tudi v Sibiriji, prosil je odbor rusko vlado, naj ga cenzurira v 20 minutah. Stroški za to veliko podjetje bodo znašali 2 in pol milijona rubljev, a nadejajo se, da dobe najmanj 60.000 naročnikov na list, ki bode stal na leto samo 13 rubljev.

Št. 2020—Pr.

Naznanilo.

o napovedih za odmero osebne dohodarine, plačarine od viših službenih prejemkov in prihodarine (davka na rente) za leto 1899.

Po § 202. zakona od 25. oktobra 1896. drž. zak. št. 220 o neposrednih osebnih davkih je dolžan vsaki, osebni dohodarini podvrženi podati vsako leto napoved o svojih davku podvrženih dohodkih v roku, ki ga določi finančna deželna oblast. Te dolžnosti so glasom § 204. omenjenega zakona praviloma oproščene le osebe, katerih davku zavezani dohodki ne presegajo 1000 gld., toda tudi te le dotlej, dokler jih ne pozove davčna oblast ali predsednik priredbene komisije.

V svrhu odmere osebne dohodarine in plačarine od viših službenih prejemkov za leto 1899. pozivljajo se vse osebe, ki so v neposrednje državnem mestu Trstu, v pokneženi grofiji Goriško-gradiščanski ter v mejni grofiji Istrski v smislu § 153. navedenega zakona podvržene osebni dohodarini ter obvezane podati napovedi, da predložé te napovedi do 15. februarja 1899. (do tega dne je namreč visoko c. kr. finančno ministerstvo z odlokom od 30 oktobra t. l. št. 54655 rok podaljšalo) po obrazcu, določenem v izvršitvenem predpisu k IV. poglavju navedenega zakona (drž. zak. št. 108 iz l. 1897.) pismeno ali jih dajo ustmeno na zapisnik na pristojni davčni oblasti 1. instance, t. j. v Trstu na c. kr. davčni administraciji, na Goriškem in v Istri pa na pristojnih c. kr. okrajnih glavarstvih (odnosno na davkarijah, ako ni tam okrajnega glavarstva).

Tiskovine za napovedi se dobivajo brezplačno na imenovanih davčnih oblastih 1. instance, kakor tudi na dotičnih davkarijah, oziroma županstvih.

Osebni dohodarini je podvržena vsaka fizična oseba, katere dohodki presegajo 600 gld. Razločka ne dela, so-li to dohodki zemljišč, poslopij, samostojnih podjetij in opravil, glavnice, službenih in mezdnih prejemkov ali kakega drugega vira.

Ti dohodki obstojé lahko v denarju ali pa blagu. Kedor dobiva 3200 ali več gld. službenih prejemkov na leto, je zraven tega glasom § 233. glede teh prejemkov podvržen tudi plačarini.

Dohodkom davčnih obvezancev gospodarjev prišteti je v smislu § 157. dohodke pripadnikov družine, ako se ti stekajo v skupno gospodarstvo, toda s pridržkom odbitkov, označenih v § 173.

One dohodarini podvržene osebe, ki so oproščene napovedi, ker njihovi davku podvrženi dohodki ne presegajo 1000 gld., imajo v smislu § 204. v vsakem slučaju pravico predložiti napovedi.

Davčni obvezanci, ki hočejo svoje napovedi podati ustmeno na davčni oblasti, naj store to kolikor prej mogoče.

Dolžnost podati napoved in nasledki, ako kedo to opusti, so neodvisni od vročitve posebnega poziva, omenjenega v § 204.

V svrhu priredbe dohodarine za 1899. l.

treba napovedati v smislu § 156. stalne prejemke vsake vrste, na pr. plače in stanarine, zagotovljene v določenih zneskih, najemščine, dohodke od kuponov in slično, vse to se svoto, dejanski doseženo v 1898. l. Nasprotno se morajo nedoločeni ter nestalni dohodki od zemljišč in poslopij izkazati v prečnem znesku zadnjih treh let 1896, 1897 in 1898. Vsi drugi nedoločeni in nestalni prejemki pa v premeru zadnjih dveh let 1897 in 1898.

Kedor še ni imel dohodkov tri, oziroma dve ali eno leto, jih mora napovedati po povprečni dobi njih uživanja, odnosno se zneskom, ki ga upa dobiti v dobi jednega leta

Ista načela veljajo za računanje troškov, ki se smejo odbiti.

Določila za obdačenje novih davčnih zavezancev in njih dolžnost, predložiti napoved, nahajajo se v §§ 227. in 228.

Natančneja določila, kako je postopati o sestavljanju za osebno dohodarino, nahajajo se v I. delu v drž. zak. št. 108. ex 1897. razglašenega izvršitvenega predpisa k IV. poglavju zakona od 25. oktobra 1896., drž. zak. št. 220. Ponatisek tega dobe lahko brezplačno davčni obvezanci v Trstu na c. kr. davčni administraciji, na Goriškem in v Istri pa na pristojnih c. kr. okr. glavarstvih, odnosno na c. kr. davkarijah, ki niso na sedežu okrajnega glavarstva.

Ako kak davčni obvezanec ne poda dolžne napovedi v predpisanem roku, pripravi se odmera po novem pozivu na podlagi § 205. lahko uradoma; razven tega mu je pričakovati, da se uvede proti njemu preiskava zaradi davčne zatajbe.

Kazenska določila zaradi davčne zatajbe, davčnega prikrajšanja in opuščene napovedi obsegajo §§ 229., 241., 243. in 244.

Napovedi za prihodarino je predložiti glasom § 138. na pristojni davčni oblasti ob prav tistem času kakor napovedi za osebno dohodarino.

V svrhu odmere prihodarine za leto 1899. se pozivljajo torej vse osebe, ki uživajo v Trstu, na Goriškem ali v Istri v smislu § 124. prihodarini podvržene prejemke, da do 15. februarja 1899. predložé napovedi o vseh teh prejemkih izvzemši one, pri katerih se prihodarina odtegne dolžnikom, po obrazcu, zaukazanem z izvršitvenim predpisom k III. poglavju zakona o osebnih davkih, razglašenim drž. zak. št. 171. ex 1897. Te napovedi se vlagajo oziroma tudi dadó ustmeno na zapisnik na isti davčni oblasti, katera je po pričujočem naznanilu pristojna za sprejemanje napovedi o osebni dohodarini.

Tiskovine za napovedi dobé se lahko brezplačno na istih oblastih in uradih, kot tiskovine za osebno dohodarino.

Prihodarini je po § 124. zavezan, kedor iz imovinskih predmetov pravie dobiva prejemke, katerih ni že naravnost zadela zemljarina, hišarina pridobarina ali plačarina.

Sem spadajo posebno v § 124. št. 1—7 navedene obresti, rente, tekoča plačila, oprave itd.

Ker se prihodarina nasprotno od osebne dohodarine ne odmerja po gospodarstvih, nego za vsako osebo posebej, zato se opozarja še posebno na to, da mora vsak posamični upravičenec prejemkov, odnosno njegov zakoniti zastopnik pod zakonitimi pogoji podati napoved.

Osebe, katerih prihodarini podvrženi prejemki niti sami zase, niti skupno z njihovimi drugimi dohodki ne presežajo letnega zneska 600 gld., so po § 125. št. 7. sploh proste prihodarine, tudi niso dolžne podati napovedi.

Nadrobna zakonita določila o sestavi napovedi za prihodarino so natisnjena na zadnji strani obrazcu za napoved v pouk davčnim obvezancem.

V svrhu priredbe prihodarine za 1899. l. treba glasom § 128. napovedati stalne prejemke v znesku dejanski doseženem v letu 1898., ne določene in nestalne prejemke pa v premeru 1897. in 1898. l.

Kedor ni imel prejemkov še toliko časa, mora jih napovedati po povprečni dobi njih obstanka, oziroma se zneskom, ki ga upa doseči v enem letu.

Določila za obdačenje na novo v davčno dolžnost stopajočih oseb in njih dolžnost, podati potrebno naznanilo, nahajajo se v § 145.

Kedor ne podá pravočasno napovedi odnosno omenjenega naznanila, se izpostavi tudi pri priho-

darini kakor tudi pri osebni dohodarini pravnim posledicam, da so na davčne oblasti glasom § 142. pooblaščenec uvesti obdačenje uradoma, ter da se po § 243. št. 4 in 244. more kazenski postopati radi davčne zatajbe.

Tudi gledé prihodarine so dolžnost za podanje napovedi in nasledki opuščenja iste neodvisni od tega, je-li bil davčni obvezanec za to osebno pozvan ali ne.

C. kr. finančno ravnateljstvo.
TRST, dne 20. decembra 1898.

Oton vitez pl. Zimmermann,
c. kr. dvorni svetnik in finančni ravnatelj.

Brzobjavna in telefonična poročila. (Zadnje vesti.)

Dunaj 23. O stanju grofice Thun se javlja: Zapiranje sape nekoliko zmerneje. Po noči je spala opetovano, toda slabost je velika. Po noči je neki gospod z nunciature prinesel grofinji brzobjavno sporočeni papežev blagoslov. Za grofice se kaže splošno sočutje.

Dunaj 23. Baron Banffy je imel danes daljše posvetovanje z grofom Thunom in potem je bil vsprejet od cesarja v daljši avdijenci.

Praga 23. »Narodnim Listom« poročajo z Dunaja, da je vlada razposlala deželnim oblastim na Češkimi, Moravskem in v Sileziji ukaz, naj strogo varujejo enakopravnost jezikov in ščitijo narodne manjšine.

Dunaj 23. Ministerski predsednik baron Banffy je došel semkaj danes zjutraj, da je bil navzoč na zapriseženju ministra Seechenyija.

Beljak 23. Državni poslanci Steinwender je sklical shod svojih volilcev. Na shodu je prišlo do burnih prizorov, ker so se istega udeležili tudi Schönerejanci in socialni demokratje. Jeden govornikov je ostro grajal nemške nacionalce, ker so opustili obstrukcijo. Steinwenderju pa je očital mlačnost. Vsa opravičevanja Steinwenderjeva niso pomagala nič, kajti zbor je vsprejel resolucijo, s katero se obsodi sedanjo taktiko nemške opozicije.

Steinwender je vskliknil ogorčeno, da se raje pridruži socialistom ali celo Slovincem, nego pa Schönerejancem. Vsled teh besed je nastal tak vrišč, da se je moral zaključiti shod. Schönerejanci so peli: »Die Wacht am Rhein«.

Pariz 23. Sinoči je bilo zborovanje sindikata uslužbencev v specerijskih trgovinah. Vsi navzoči, kakih 4000, so sklenili soglasno, da se uvede splošni štrajk pomočnikov v specerijskih trgovinah.

Kaneja 23. Nekoliko kristijanov, ki so včeraj na javnem trgu zasramovali Turke, so bili obsojeni na leto dni ječe.

ZAHVALA.

Podpisani odbor izreka tem potom svojo najpristronejšo zahvalo vsem onim, ki so na katerikoli način pripomogli k sijajnemu uspehu koncerta od 18. t. m.; v prvi vrsti vrlemu, neutrudljivemu pevovodji gosp. H. Vogriču, slavnima uredništvoma »Edinosti« in »Naše Sloge« na prijaznem priporočanju in objavljanju vesti o koncertu, kakor tudi ostalim slovenskim listom; slavnemu občinstvu na tako mnogobrojni, vspehobudni udeležbi, gg. Skrinjarju, Kukanji, Hočvarju, Bizjaku, Žagarju in Gerbecu na prijazni pripomoči na razprodaji in pobiranju listkov ter gospodom razprodajalcem ustopnic in sedežev. Naj bodo uverjeni gg. podpiratelji, da jih ohrani društvo v hvaležnem spominu in da mu bode doseženi vspeh v vspehobudju, da nadalje vstraja in napreduje v svoji stroki v čast in korist slovenskemu narodu.

Odbor pevskega društva »Kolo«.

Fran Kravos, Dr. Edvard Slavik,
tajnik. predsednik.

Najnovejša trgovinska vest.

New-York 23. novembra. (Izv. brzobjav.)
Pšenica za december 74, ⁵/₄ za maj 75 ¹/₂. za marec 72 ³/₄. Koruza za december 42, za maj 41 ¹/₈. Mast 542.

„EDINOST“

večerno in zjutranje izdanje
se prodaja, razun v drugih navedenih tobakarnah, tudi
najužnem kolodvoru.

Obrtnijsko društvo pri Sv. Ani
išče točaja, sposobnega za ta posel.
Prednost imajož enjeni brez ali z
odraščeni otroci. Za pogoje se je
obrniti do odbora. Služba se počne
s 1. januarjem 1899.

Za odbor:

Ivan Pizziga, **Josip Pregarc,**
tajnik. predsednik.

URAR

sposoben v popraviljanju vsakovrstnih ur, se priporoča sl. slovanskemu občinstvu Trsta in okolice.

Friderik Colja,
raznašalec »Edinosti« in vratar,
Via Solitario št. 8.

Pomladansko zdravljenje.

ZDRAVLJENJE KRVI

Čaj »Tisočletni evet« (Millefort).

Čisti kri ter je izvrstno sredstvo proti onim slučajem, če peče v želodcu, kakor proti slabemu prebavljanju in hemoroidam. — Jeden omot za ozdravljenje stane 50 nvč. ter se dobiva v odlikovani lekarni **PRAXMARER „Al due Mori“ v TRSTU, veliki trg.**

Tudi za 55 nvč. v markah dopošlje se franko.

M. U. Dr. Ant. Záhorský

priporoča svojo pomoč na porodih, abortih in vseh ženskih boleznih, kakor: nerednosti v perijodi, krvavenje, beli tok, neredna lega maternice itd., kakor sploh v vseh slučajih bolezni.

Ordinuje ulica Carintia št. 8, od 9. - 11. in od 2. - 4.

TEODOR SLABANJA

srebrar

ulica Morelli 12 v GORICI ulica Morelli 12

priporoča prečastiti dahovščini in cerkvenim predstojnikom svojo delavnico za izdelovanje **cerkvene posode in orodja.** Staro blago popravi, pozlati in posrebrni v ognju po najnižji ceni. Da si pa zamorejo tudi bolj revne cerkve naročiti cerkvenega kovinskega blaga, olajšuje jim to zgoraj omenjeni stem, da jim je pripravljen napravljati blago, ako mu potem to izplačujejo na obroke. Obroke si pa preč. p. n. gospod naročevalec sam lahko določi.

Pošilja vsako blago poštnine prosto!

Na zahtevanje cenik in prospekt.

Prva tržaška tovarna

aparator za napravljanje plina acetilena

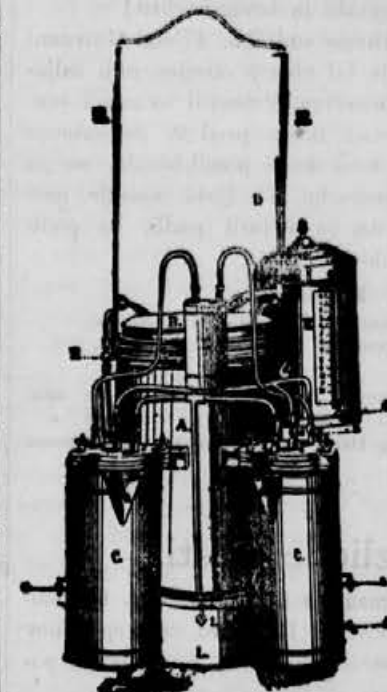
tvrdke ROCCO & C. v ulici Sanità št. 9.

Autorizirani instalaterji plina, vode in plina acetilena.

Aparat na acetilen od Josipa Rocca, patentiran v Avstro-Ogerski je absolutno najbolj praktičen in gotov, lahko rabjen - ne eksplodira, vsprejet od različnih za varovalnih društev. Vsprejemajo se vsakovrstne kompletne naprave za hiše, restavracije, gledališča in mesta pod najugodnejšimi pogoji.

Velika zaloga najboljšega apnenega kisleca, katerega kilogram daje 300 litr. plina.

Velik izbor svetilnic in pripadkov za razsvetljavo.

SPECIJALITETA CESTNIH SVETILNIC,

na 1 ali 2 plamena brez dovoda plina (priprave za dvorce [vile] kiješke in mala mesteca).

Vsprejemajo se dela za instalacije in popraviljanje dovodov.

Zaloga ulice Sanità št. 9.

Delavnica v ulici S. Giorgio

„THE GRESHAM“

angleško zavarovalno društvo na življenje v Londonu.

Aktiva društva do 31. decembra 1897. Kron 159.997.579.—
Letno vplačilo premij in obresti do 31. decembra 1897. » 28.823.375.—
Izplačana zavarovalnina in obresti od obstanka društva (1848.) . . . » 343.860.067.—
V letu 1897. izdanih 7468 polie za glavnico od » 67.331.351.91

Prospekti, ceniki in v obče vse druge informacije dopošljejo se vsakemu na pismeno vprašanje od niže imenovanega zastopstva, katero dopisuje v vseh jezikih.

Glavno zastopstvo v Trstu.

Via del Teatro št. 1, „Tergesteo“ Scala IV.

Iščejo se dobri agentje, zastopniki in potovalci.

Carl Greinitz Neffen,

Na Corsu št. 33. podružnica Trst. Piazza della Legna 2.

Železo in razno železno blago na drobno in na debelo.

Priporočajo svojo dobro sortirano zalogo

predmetov za stavbarstvo, traverze, zaklepe, železo za kovače in façon, stare železnične šine, držaje in ograje, vodnjake, pumpe, železne cevi in take iz vlitenga železa, vse tehnične predmete, popolne naprave kopelji in stranišč, peči in štedilna ognjišča, kuhinjsko, namizno in hišno opravo, železne meble in pred ognjem varne blagajne, nagrobne križe in obgrobnje ograje, orodja za vsako obrt.